

โรคนิวคาสเซิลจากการพบการระบาดในประเทศโปแลนด์สู่ประเทศไทย

การประเมินความเสี่ยงเชิงคุณภาพของการนำเข้าโรคนิวคาสเซิลจากกรณีพบการรายงานโรคนิวคาสเซิลจากประเทศโปแลนด์ และทำให้เกิดโรคในฟาร์มสัตว์ปีกของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2569

จัดทำโดย น.สพ. รัฐธรรมบุญ สนั่น และ น.สพ. ปวเรศ ปัญญาสมบูรณ์ยิ่ง

สถานการณ์

- ▶ ตั้งแต่ 28 มกราคม 2026, ประเทศโปแลนด์ รายงานพบโรคนิวคาสเซิลระบาดขึ้นอีกครั้งในประเทศ มีไก่ป่วย 130,894 ตัว ตายจากโรคดังกล่าว จำนวน 5,189 ตัว
 - ▶ พบในฟาร์มไก่เนื้อใน 3 พื้นที่ ได้แก่ Łaźniki, Chlewo และ Golki
 - ▶ ยังไม่ทราบสาเหตุแน่ชัดของการกลับมาระบาดอีกครั้ง
 - ▶ ไม่มีการรายงานพบการระบาดในพื้นที่อื่นเพิ่มเติม
- ▶ สำหรับประเทศไทยยังไม่พบการระบาดของโรคนิวคาสเซิลในสัตว์ปีก โดยมีการเก็บตัวอย่างเพื่อการเฝ้าระวังในสัตว์ปีกเลี้ยงและนกธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง

ผลการประเมินเบื้องต้นของการนำเข้าโรคนิวคาสเซิลจากกรณีพบการรายงานโรคนิวคาสเซิลในคนจากประเทศโปแลนด์และทำให้เกิดโรคในฟาร์มสัตว์ปีกของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2569

- ▶ พบว่าอยู่ในระดับต่ำหากสัตว์ปีกถูกเลี้ยงในรูปแบบฟาร์มที่มีมาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพ แต่จะมีความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลางหากถูกเลี้ยงในรูปแบบการเลี้ยงปล่อย เนื่องจากไม่มีระบบความปลอดภัยทางชีวภาพเพื่อป้องกันเชื้อโรค เช่น หลังคา หรือรั้วทำให้มีโอกาสสัมผัสกับเชื้อจากธรรมชาติได้
- ▶ หากมีการเกิดโรคขึ้นก็ยังคงทำให้เกิดผลกระทบสูง เนื่องจากเป็นโรคติดต่อระหว่างสัตว์และมีความสำคัญต่อการค้าต่างประเทศ

มาตรการ

- ▶ ระวังการนำเข้าสัตว์ปีกจากแหล่งที่เกิดโรค
- ▶ เข้มงวดตรวจสอบการนำเข้าซากสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ปีกในกรณีนำเข้าผ่านประเทศ เช่น ตรวจสอบสินค้าและผลิตภัณฑ์ตรงกับใบอนุญาต, ห้ามเปิดตู้บรรจุทุกสินค้า
- ▶ การเข้มงวดตรวจสอบการนำเข้าซากสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ปีก : ด่านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศร่วมกับกรมศุลกากร ด้านตรวจคนเข้าเมือง ทหาร และตำรวจ ตรวจสอบผู้ที่เดินทางเข้าประเทศอย่างละเอียดเพื่อป้องกันการลักลอบนำเข้าซากสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ปีกเข้ามาภายในประเทศ หากพบการกระทำผิด ให้จับกุมดำเนินคดี ยึดอายัดของกลางเพื่อตรวจพิสูจน์ และทำลายตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์หากพบว่าเป็นโรคระบาดหรือพาหะของโรคระบาด
- ▶ การตรวจเยี่ยมและสำรวจเกษตรกร : เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัดและเครือข่ายลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีกทุกหลังคาเรือน สํารวจสัตว์ปีกที่ป่วยหรือตายผิดปกติ ในพื้นที่เสี่ยง เช่น พื้นที่ใกล้กองพยุพ/นกอพยพ/นกอพยพ/นกอพยพ หากพบให้ปศุสัตว์อำเภอเก็บตัวอย่าง พร้อมฉีดยาฆ่าเชื้อ และควบคุมโรคตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด โดยให้สำนักงานปศุสัตว์เขตติดตามและกำกับดูแล การปฏิบัติงานของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดให้เป็นไปตามนโยบายของกรมปศุสัตว์

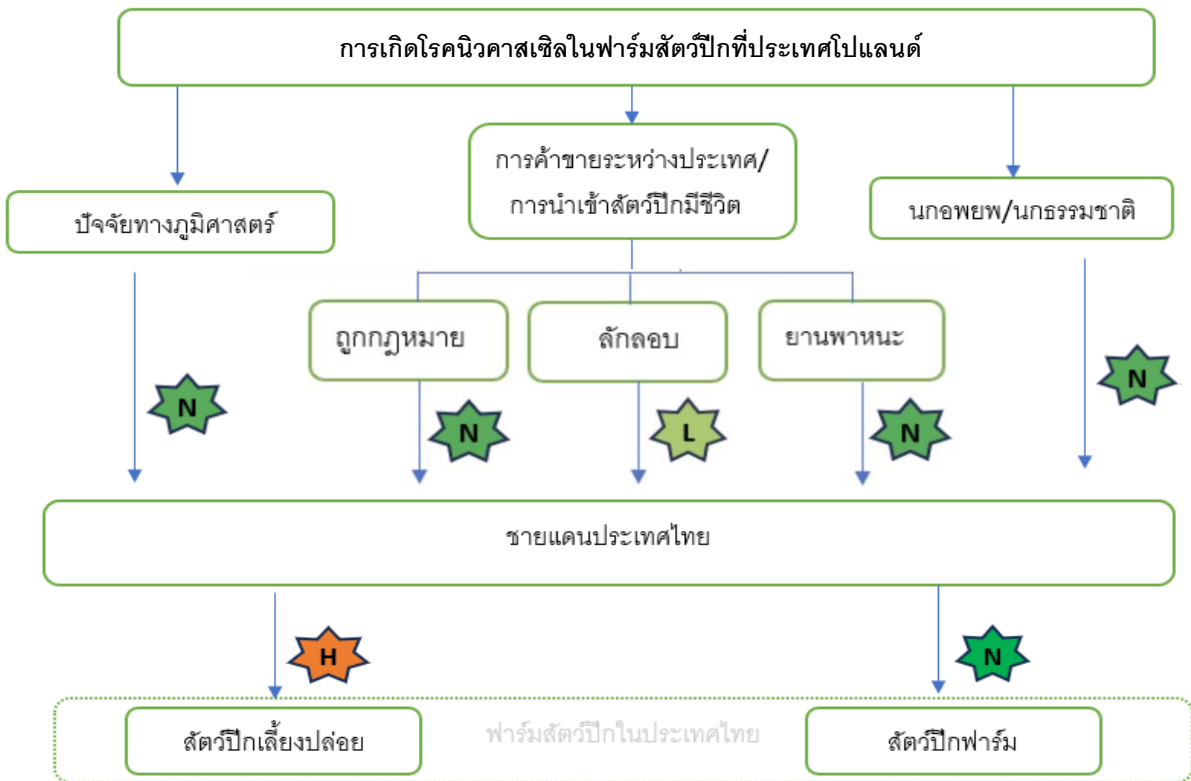

โรคนิวคาสเซิลจากการพบการระบาดในประเทศโปแลนด์สู่ประเทศไทย

สาเหตุและการติดต่อ

เกิดจากเชื้อ Newcastle disease virus (NDV) อยู่ใน genus avian paramyxovirus เป็น single-stranded RNA สามารถแบ่งออกได้เป็น 10 genotype คือ I-X โดยเชื้อที่ก่อโรครุนแรง (Virulent viruses) มักอยู่ใน genotype ที่ III-X เชื้อ NDV สามารถก่อโรคในสัตว์ปีกเกือบทุกชนิด โดยเฉพาะ ไก่ และยังสามารถติดต่อสู่คนได้ โดยสัตว์ปีกติดเชื้อจะปล่อยเชื้อ NDV ออกมาทางอุจจาระ และสารคัดหลั่งในช่องปากและหลอดอาหาร (Oropharyngeal) และสัตว์ปีกตัวอื่นก็จะรับเชื้อเข้าสู่ร่างกายโดยการหายใจหรือกินเชื้อไวรัสที่ลอยอยู่ตามอากาศและที่ปนเปื้อนอยู่กับฝุ่น หรืออาจติดจากการกินซากหรืออุจจาระที่ติดเชื้อ หรือติดจากอุปกรณ์ที่ปนเปื้อนเชื้อ (Fomites)

เส้นทางความเสี่ยง (Risk Pathway)

ระดับโอกาสของความเสี่ยง 5 ระดับ ได้แก่ น้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง และสูงมาก

ระดับความเสี่ยง

โรคนิวคาสเซิลจากการพบการระบาดในประเทศโปแลนด์สู่ประเทศไทย

Rapid Risk Assessment

เส้นทางการนำเข้า (Risk pathways)	ระดับความเสี่ยง (Probability)	ความไม่แน่นอน (Uncertainty)	เหตุผลประกอบการประเมิน (Justification)
การนำเข้า			
ปัจจัยทางภูมิศาสตร์	N	L	ประเทศไทยและโปแลนด์ไม่มีพรมแดนติดกัน
การค้าขายระหว่างประเทศ/การนำเข้าสัตว์ปีกมีชีวิต	L	H	มีมาตรการป้องกันโรคจากการนำเข้าสัตว์ปีก แต่อาจมีการลักลอบการนำเข้าบริเวณชายแดนติดประเทศไทยได้
ยานพาหนะ	N	L	ยานพาหนะมีโอกาสเข้ามาในประเทศได้น้อย มีเพียง เครื่องบิน และเรือขนส่งสินค้า
นครธรรมชาติ/นกอพยพ	N	L	มีความเป็นไปได้แต่น้อยมาก เนื่องจาก ไม่ใช่เส้นทางหลักของนกยุโรปส่วนใหญ่ เพราะโดยทั่วไป นกยุโรปจำนวนมาก (รวมทั้งที่ทำรังในโปแลนด์) มักอพยพลงไปยัง แอฟริกา, เมดิเตอร์เรเนียน, ตะวันออกกลาง หรือเอเชียใต้ มีเพียง บางชนิด/บางประชากร ที่ขยายลงมาถึง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงไทย
การสัมผัสเชื้อของสัตว์ภายในประเทศ			
สัตว์ปีกเลี้ยงปล่อย	H	L	โอกาสที่จะได้รับเชื้อได้มาก เนื่องจากเป็นรูปแบบการเลี้ยงปล่อย ไม่มีหลังคา หรือรั้วกั้น จึงมีโอกาสสัมผัสนครธรรมชาติได้
สัตว์ปีกฟาร์ม	N	L	โอกาสได้รับหรือสัมผัสเชื้อได้ต่ำ เนื่องจากฟาร์มมีระบบความปลอดภัยทางชีวภาพที่ป้องกันการสัมผัสเชื้อได้
ผลกระทบ			
อัตราการป่วยในสัตว์ที่ติดเชื้อ	H	L	มีอัตราการป่วยที่สูง สัตว์ปีกบางชนิด เช่น สัตว์ปีกสามารถไม่แสดงอาการแต่สามารถแพร่เชื้อได้จึงส่งผลกระทบได้อีกทางหนึ่ง
อัตราการตายในสัตว์ที่ติดเชื้อ	M	L	สัตว์ปีกที่ได้รับเชื้อมักไม่เสียชีวิตหรือเสียชีวิตยกเว้นในเชื้อที่รุนแรงอาจมีอัตราการตายอยู่ที่ 50%-100%
จำนวนชนิดสัตว์ที่ติดเชื้อได้	H	L	ติดได้ในสัตว์ปีก
ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว หากมีผลิตภัณฑ์ที่มีเชื้อ	H	L	ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ และส่งผลกระทบต่อการค้า การส่งออกระหว่างประเทศ

ระดับโอกาสของความเสี่ยง 5 ระดับ ได้แก่ น้อยมาก (N) น้อย (L) ปานกลาง (M) สูง (H) และสูงมาก (VH)

ระดับความเชื่อมั่น 3 ระดับ ได้แก่ ต่ำ (L) ปานกลาง (M) และสูง (H)

ระดับผลกระทบ 3 ระดับ ได้แก่ ต่ำมาก (N) ต่ำ (L) ปานกลาง (M) สูง (H) และสูงมาก (VH)

รับรองโดย คณะทำงานประเมินความเสี่ยงโรคระบาดสัตว์ สคบ.

สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
กรมปศุสัตว์

จัดทำเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2569